

gaarde paa 50—100 Td. Land; det er noget forskelligt efter de forskellige Landsdele, men lad os saa gennemsnitlig sige paa 60 Td. Land, hvilket svarer til 5—7 Td. Hartkorn. Det er min Overbevisning — og jeg er ikke saa ganske ukendt med Landbosforhold, som det ærede Medlem ved Siden af forleden Dag mente, jeg har spist mit Brød fra Landet i mange Aar, og jeg tror at kende lidt til disse Forhold — men det er min Tro, at som Arbejdsforholdene nu udvikle sig, ville Bøndergaardene staa sig ved af disse 60 Td., som jeg nævnte som Gennemsnit, at afse 5—10 Td. Land til at lægge Huslodder paa. Jeg tror, at Bøndergaardene ville blive bedre betjente, bedre drevne og blive fri for den Kval, som nu ogsaa Bønderne begynde at faa med deres Arbejdsfolk; men jeg tror ogsaa, at der vil blive en stor Bansteligbed at overvinde paa Grund af denne Jordhungre hos de store og de smaa Landbrugere. Det forholder sig ikke som det ærede Medlem fra Bælum (S. Jensen) mente, at det kun er de store Landbrug, som ere hungrige efter Jord; jeg siger, at denne Begærlighed strækker sig gennem alle Dele af Landbruget. Herremanden vil have sin store Gaard afrundet og lagt til her og der, og hvor Bonden kan gøre det, vil han ogsaa gøre det, det er en aldeles menneskelig Tilbøjelighed at ville stræbe til sig, om jeg saa maa sige, og den gælder ikke mindre Gjere af Jord end alle andre Samfundsklasser. Jeg skal gøre opmærksom paa, at det ikke er særligt for Jordbesiddere (Dalsgaard: Aviserne søge ogsaa at stræbe Abonnenter sammen!). Ja, jeg undtager ikke mig selv fra almindelige menneskelige Tilbøjeligheder eller Skrøbeligheder. Jeg indrømmer, at der vilde være nogen Bansteligbed ved at overvinde denne stærke Tilbøjelighed efter mere og mere Jord; men jeg antager, at Spørgsmaalet vil blive taget alvorligt op, og efterhaanden som Landboerne indse, at de maa gøre noget for at sikre sig en god Arbejdskraft paa Landet, tænker jeg, at de lære at afse de nødvendige Stykker Jord til at bygge disse Huse paa. Smidlertid tror jeg, at vil man alene vurdere dette Lovforslag efter dets agrariske Karakter og Synne til at skaffe Landbruget Arbejdskraft, ser man noget for snævert derpaa, og jeg tror navnlig, at hvis man bliver inden for den Synskreds, som synes at have ligget for de ærede Forslagsstillere, at det nærmest gælder om at skaffe Landbruget Arbejdskraft, saa maa man være i Stand til at skaffe de store Midler, som ere nødvendige, naar noget skal komme ud deraf. Det er sikkert nok indlysende, at de Folk, som skulle have

disse Huslodder, have hverken Penge til at købe Jord, for eller bygge Hus eller løbe Klo for eller overhovedet indrette hele deres Husholdning. Jeg siger altsaa, at hvis der overhovedet er nogen Mening deri, hvis man overhovedet har nogen Tro til at komme frem ad den Vej, bliver det første og vigtigste Spørgsmaal: Hvor skulle Pengene komme fra? At tænke paa i nogen almindelig Udstrækning at skaffe Jord til Arbejdere paa Landet, uden at man samtidig har en meget trivelig Kasse at tage af, det er haabløst. Her er ikke Tale om Smaasummer; det ærede Medlem fra Bælum undsaa sig lidt ved at nævne en Million, han blev ved Hundredtusinderne; her er ikke Tale om Hundredtusinder, det vil snarere naa Millioner; her vil blive Tale om det Antal Millioner, som Krigsministeren har ruttet med i de senere Aar, her bliver Tale om 10—20—30 Millioner, hvis det skal klodse noget. Hvis man tænker at skaffe Jord ikke alene til de 34—40,000, som slet ikke have Jord, men ogsaa til det endnu større Antal Husmand, som kun have en lille Havelod, hvis det altsaa er Meningen, at man overhovedet vil sætte det som Maal for Arbejderbefolkningen paa Landet, det, som blev nævnt af det ærede Medlem, at hver Mand skulde blive i Stand til at holde 1—2 Køer, saa siger jeg, at der skal overmaade mange Penge til. Men det er jo noget, som enhver ved, at det kunne Landarbejderne ikke selv skaffe, og saa kommer da det Spørgsmaal: Hvor skulle vi saa alle disse mange Penge fra? Jeg vil, for om end ikke at besvare dette Spørgsmaal, saa dog for i hvert Fald at angive en Maade, hvorpaa Spørgsmaalet kunde løses, henviser, lige som den ærede Ordfører gjorde det i Dag, til den store Landbokommissions Dage. Den Gang var man ikke saa bange for at anvende Penge for at skaffe Selvejendom i udvidet Maalestof paa Landet. Jeg skal ikke komme vidtløftig ind paa Landbrugets Historie i foregaaende Arhundrede, men blot minde om, at uagtet vort Land den Gang var meget fattigere end nu, havde man Mod til at oprette en Kreditkasse, som laante ud til 2 pCt. med det Formaal, at Bønderne kunde købe deres Fæstegaarde til Selveje. Der er der angivet noget om den Retning, hvori vi bør gaa. Om vi skulle blive staaende ved Ublaen til 2 pCt., som man bovede at gaa til i det forrige Arhundrede, eller om vi skulle gaa lidt højere op med Procenten, er en Ting, som man kan overveje, men det er en Selvsølge, at der maa staves overordentlig billige Penge til Veje, for at der overhovedet kan være Tale om med nogen Nytte at udbyde Jord til Landarbejderne.